

ZBORNİK POSVEĆEN OSJEČKOM KROATISTU

Tatarin, Milovan (priređio)

Zavičajnik: zbornik Stanislava Marijanovića.

Povodom 70. obljetnice života i 45. obljetnice znanstvenog rada
Izdavač: Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u
Osijeku, lipanj 2005.

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku objavio je početkom lipnja 2005. godine spomen-publikaciju ZAVIČAJNIK: zbornik Stanislava Marijanovića: povodom sedamdesetogodišnjice života i četrdesetpetogodišnjice znanstvenog rada. Zbornik je priređio Milovan Tatarin. Obavijesnim prikazom želimo reći nešto o slavljenu i o heterogenim priložima njegovih prijatelja i poštovatelja. Uvodnik, pod naslovom O PROFESORU STANISLAVU MARIJANOVIĆU svojevrsan je radni životopis. Iz njega je vidljivo da je Stanislav Marijanović, nakon završene osječke Prve (muške) gimnazije, diplomirao na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1962. godine. Magistrirao je na istom fakultetu 17. lipnja 1975. godine, te zatim doktorirao 22. veljače 1983. godine.

Na Pedagoški fakultet (danas Filozofski fakultet) u Osijeku došao je 1978. godine, kao predavač povijesti hrvatskog jezika. Dvije godine predaje stariju hrvatsku književnost, a od 1984. godine (otkad je u zvanju redovnog profesora) noviju hrvatsku književnost.

Iza nepotpisanog (ali jasnog autorstva) priređivača Zbornika slijede dvije pjesme, koje Lujo Medvidović posvećuje slavljenu. Vlastita životna priča Stanislava Marijanovića O SEBI I SVOJIM nastavak je uvodnog dijela. BIBLIOGRAFIJU RADOVA STANISLAVA MARIJANOVIĆA i BIBLIOGRAFIJU RADOVA O STANISLAVU MARIJANOVIĆU: (Izbor) priređio je Milovan Tatarin. Samo površnim uvidom u ove bibliografije, a posebice ako im se bolje posveti, otkrivaju se bitne odrednice Marijanovićeve mnogostrana i obilna opusa. Prvi svoj znanstveno-istraživački rad UZ DVJESTOGODIŠNJICU SMRTI DUBROVAČKOG BIOGRAFA I HISTORIOGRAFA SERAFINA CRIJEVIĆA (Seraphimus Mario

Cerva) 1759.-1959. objavio je u ZADARSKOJ REVII (Zadar, IX (1960.), 2, str. 112- 121). Istraživanje za navedeni rad otvorilo je Marijanoviću *arhivske dveri* neponovljivoga dubrovačkog arhiva. Ako još dodamo da povratkom iz Zagreba u Osijek nije odmah radio na Pedagoškom fakultetu nego je uz neke druge poslove (nakladništvo, uređivanje novina i sl.) jedno vrijeme radio i u osječkom arhivu gdje je izučio arhivsku struku, a znanje stranih jezika omogućavalo mu je uroniti u fondove. Proizvoljno se može naznačiti da je uranjanje u arhivske spise, uz istovremeno korištenje bogate literarne baštine u Knjižnici Muzeja Slavonije, usmjerilo njegovo zanimanje za stare slavonske pisce. Tako je nastalo djelo POVRATAK ZAVIČAJNICIMA (Književnopovijesne ekspozicije). Djelo je izašlo u Osijeku 1983. godine. Od tada su *zavičajnici* konstanta književno-povijesne zaokupljenosti ovog autora. U autorovoj bibliografiji nisu navedeni projekti koje je vodio na matičnom Fakultetu, od kojih naglašavamo one posvećene Josipu Jurju Strossmayeru, a iz kojih su proistekli međunarodni skupovi o ovoj izuzetnoj povijesnoj osobi (1990. u Osijeku i Đakovu, a 2005. godine u Zagrebu i Đakovu). S jedne strane *zavičajnici* (književnici), a s druge Josip Juraj Strossmayer, to su dva stožera Marijanovićeve znanstvenog zanimanja. Između njih stoji bezbroj radova u različitim periodičnim publikacijama, a kada su u pitanju osječke teme i u dnevnom glasilu *Glas Slavonije*.

Marijanović je, uza sva mnogobrojna priznanja, 1989. godine izabran u HAZU (tada JAZU), a 17. svibnja 1990. godine izabran je za člana suradnika Razreda za književnost.

Na taj bi način zaokružili prvi krug Zbornika.

U drugi krug svrstavamo priloge koji neposredno govore o djelu ovogodišnjeg obljetničara. Tako Katica Čorkalo Jemrić (Zagreb) piše IZABRANA SLAVONISTIČKA POGLAVLJA STANISLAVA MARIJANOVIĆA: posveta zavičajniku (str. 43-61). Autorica u uvodu doslovno piše «Od početka okrenut vlastitom prostoru i zavičajnim temama... i uvide u književnu i kulturnu povijest kao udio pojedinca u njezinim ne baš nesagledivim, ali još uvijek ni izbliza istraženim dubinama i širinama». U daljoj su dionici priloga (u sedam skupina) sve odlike, kao i sadržaji Marijanovićeve rada.

Zaključak završava riječima: «... danas moramo biti i jesmo svjesni da bi bez Marijanovićeve udjela mnoga i mnoga poglavlja hrvatske slavonistike ostala doslovce nepoznata zemlja.» Slijedi kratak prilog STANISLAV MARIJANOVIĆ KROATISTIČKI PRIGALAC kojim akademik Radoslav Katičić srdačno čestita i šalje dobre želje... za sve ono čime ga je obogatio svečar, obogaćujući darežljivo i sve nas. Želi da Marijanović «ostvari mnogo od svojih nauma što sada tek dozrijevaju, a mi to još čekamo od njega, svjesni da samo on to tako može i što nam on stoga znači.» (Datirano u Beču 27. listopada 2004. jer, kako je poznato, akademik tamo djeluje - Institut für Slawistik der Universität Wien.)

Kako je cijeli Zbornik podijeljen u dvije odvojene cjeline, od kojih je prva uvodna i govori o Stanislavu Marijanoviću i njegovu djelu, što smo podijelili u dva prikazana kruga. Drugi dio čine prilozi prijatelja, kolega i suradnika iz Hrvatske, pa i inozemstva. Ocjene su Marijanovićeve djela drugi krug, kojemu uz dva navedena priloga dodajemo i treći, istrgnut iz drugog dijela Zbornika. Iako je kronološki nastao ranije od dva prethodna, budući da govori o Marijanovićevu zavičajnom prvijencu ubačen je ispred u Zborniku. Također je rad akademika, jer ga je napisao Rafo Bogišić još 1983. godine za predstavljanje knjige POVRATAK ZAVIČAJNICIMA (kako je navedeno u bilješci uz taj rad). ZNANSTVENO ISTRAŽIVALAČKE STOPE STANISLAVA MARIJANOVIĆA naslov je ovome analitičkom prilogu (str. 113-120). Zatim slijede, kako je navedeno, prilozi prijatelja, suradnika, poštovatelja. Dijelimo ih zemljopisnim oznakama djelovanja autora tih priloga. Tako bi treći krug koji obuhvaćao 9 radova (isključivši Bogišićev), koje su većim dijelom napisali njegovi kolege s Filozofskog fakulteta iz Zagreba. Sljedeću cjelinu (ili četvrti krug) čine radovi onih znanstvenika koji djeluju i pišu u inozemstvu, kao i dva rada iz Hrvatske. To su gradovi Rijeka i Slavonski Brod, te inozemni Berlin, Novi Sad, Pečuh i Podgorica. Zadnji, peti krug je osječki. Prilozi su uglavnom s Filozofskog fakulteta. Ukupno ih je petnaest. Raznolikost u drugom dijelu Zbornika svakome omogućuje vlastiti izbor u čitanju. Zastupljena je hrvatska književna povijest, lingvistika, povijest, pa i teologija. Rjeđi su oni koji pripadaju sla-

vonistici. Ukupno je u Zborniku trideset tri priloga izloženih na 460 stranica. Objavljeni su (osim onoga iz Podgorice) na standardnom hrvatskom jeziku, uz prethodne sažetke, koji su na kraju (osim nekoliko iznimaka) prevedeni na engleski jezik, što je obavila Marija Omazić.

Uz ispriku priređivaču za razbijanje njegove koncepcije u poretku priloga, objašnjavamo podjelu na pet *olimpijskih krugova* činjenicom da je Stanislav Marijanović, gimnazijalac, bio izuzetan gimnastičar, pa mu se ime prvi put pojavilo na naslovnici *Nove Makedonije* u Skopju, kada je «s osječkim gimnastičarima osvojio državno prvenstvo 1953. godine», uz snimak na kojem drži pobjedničku zastavu u ruci. Od te godine, pa do 1956. bio je plesač u osječkom HNK-u. Ta su dva iskustva Stanislavu Marijanoviću dala jedan specifičan korak kojim kroči Osijekom uzdignute glave. Izrazito elokventan izuzetan je sugovornik, a u svojim je izlaganjima retoričar, rekli bismo baroknog izričaja. Zato i njegov stil u pisanju ima specifične proširene rečenice, napisane tako da odražavaju sve mogućnosti i ljepotu hrvatskog jezika. U pogledu znanstvenog rada sam je rekao da prvo moraš biti humanist da bi mogao biti znanstvenik. Svim svojim bićem Stanislav Marijanović to i jest, što dokazuju njegova trajna prijateljstva iz gimnazije, sa studija, a i kasnije uspostavljena tijekom svih proteklih godina.

Iako dr. Stanislav Marijanović odlazi u mirovinu, to ne znači da će znanstveno mirovati.

Ideje i gradivo već su tu, pa je pripremljena knjiga IZNOVLJAVANJA: povratak zavičajnicima: drugi, koja je, zajedno sa Zbornikom ZAVIČAJNIK, već predstavljena (početkom lipnja) u Zagrebu (Društvo hrvatskih književnika). To nam kazuje da se Marijanović vraća Jannusu Pannoniusu, Matiji Petru Katančiću, Juliju Benešiću, Mari ŠvelGamiršek, kao i slavonskim piscima i nezaobilaznom Josipu Jurju Strossmayeru.

Vraćajući se zborniku ZAVIČAJNIK moramo naglasiti da je to izuzetno priređena publikacija. Omot je oblikovao akademski slikar Fadil Vejzović i to vrlo realistički, pa nas s prednjega omota gleda današnji portret (fotografija) slavljenika okruženog preslikama omo-

ta svojih djela. Na stražnjem su omotu odlomci iz djela, te fotografije od djetinjstva do one mladenačke presnimljene sa studentskog indeksa. Ove omote treba otvoriti i čitati priloge (književno-teorijske, jezikoslovne, historijske, teatrološke i teološke) jer oni dokazuju znanstvenu djelatnost svih pojedinaca u čast kolege, prijatelja, a ponekad i mentora. Uz to sigurno će svaki čitatelj saznati sve o znanstvenom radu slavenskog kroatista Stanislava Marijanovića.

Na kraju moramo istaknuti prilog iz Rijeke ne samo zbog zavičajnih razloga nego i zbog vrijednosti u književno-povijesnom smislu, kao i doprinosu istraživanju djelatnosti franjevac: rad EMERIK PAVIĆ I IDEJNI ODMAK OD HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI KATOLIČKE OBNOVE U DRUGOJ POLOVICI 18. STOLJEĆA, koji je za ovaj Zbornik napisao Franjo Emanuel Hoško, redovni profesor Teologije u Rijeci.

Katica Tadić, Rijeka